

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(REVIEW OF RELATED LITERATURES)

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแยกออกเป็นประเด็นดังนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจสปาและนวดแผนไทย
- 2.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้มแข็ง
- 3.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจสปาและนวดแผนไทย

ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย

Spa มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า "Sanus Per Acqua" หมายถึงการมีสุขภาพดีด้วยน้ำ (Health Through Water) จัดเป็นการดูแลสุขภาพสภาพโดยใช้น้ำบำบัด เช่น อาบน้ำในบ่อน้ำพุร้อน แช่ตัวในน้ำแร่ แช่น้ำนม อบตัว อบผิวด้วยไอน้ำ บำรุงผิวด้วยผลิตภัณฑ์นานาชนิด ธุรกิจสปาที่มีอยู่มากมายในปัจจุบันหากจะแบ่งเป็นประเภทต่างๆ จะแบ่งได้หลายแบบดังนี้

1. แบ่งตามสถานที่ตั้ง อาจแบ่งเป็น สปาที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง (City Spa) และ Resort Spa ตั้งอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักตากอากาศในทำเลที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ชายทะเล ภูเขา บ่อน้ำร้อน

2. แบ่งตามระยะเวลาที่ใช้บริการ เช่น ใช้เวลาสั้นและไม่พักค้างคืน เรียก Day Spa และให้บริการทุกรูปแบบ ครบวงจร มักใช้เวลายาวนาน จึงต้องจัดให้มีที่พักค้างคืน มีโปรแกรมกำหนดขึ้นมาสำหรับลูกค้าแต่ละคน มีผู้เชี่ยวชาญควบคุมดูแล เช่น ลดน้ำหนัก ทำสมาธิ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภค คลายความเครียด เลย์ไปถึงบำบัดรักษาโรคเรื้อรัง เสริมสร้างสุขภาพ อาจใช้เวลา 2-3 วันหรือ 2-3 สัปดาห์ มักตั้งในสถานที่สงบเงียบ มีความเป็นส่วนตัวสูง เช่นริมทะเล ท่ามกลางหุบเขา หรือจัดตั้งเป็นสปาโดยเฉพาะเรียกว่า Destination Spa

3. สปาอาจอยู่ร่วมกับธุรกิจอื่นและเรียกกันไปตามธุรกิจนั้นๆ เช่น อยู่ในสโมสรของสมาคม ชมรมต่างๆ เช่น สโมสรในสนามกอล์ฟ ชมรมกีฬาต่างๆ เรียกว่า Club Spa อยู่บนเรือ

สำราญเรือ Cruise Ship Spa อยู่ในสวนเวชศาสตร์ฟื้นฟูของสถานพยาบาลเรือ Medical Spa เป็นต้น

แบ่งตามรูปลักษณะของธุรกิจเป็น 3 แบบ คือ

1. สปาแบบตะวันตก (Western Spa) ที่ต้องใช้เครื่องมือเครื่องมือนี่มีราคาแพง และมักจะนำเข้า ผู้ให้บริการต้องเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือให้ถูกต้อง และให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้รับบริการ

2. สปาแบบประยุกต์ คือผสมผสานระหว่างสปาแบบตะวันตกคือการประยุกต์ใช้เครื่องมือเข้ากับภูมิปัญญาของไทย และเรียกเป็นคำเฉพาะว่า ไทยสปา

3. สปาแบบไทยแท้ เป็นของสปาแบบไทยที่เชื่อมโยงมาจากภูมิปัญญาชุมชน อาจจัดบรรยากาศให้เป็นบ้าน เป็นสวน เรียกเสียใหม่ว่า ไทยสบาย

3. แบ่งตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข เป็น 4 ประเภท

1. สปาทั่วไป (Day Spa)

2. สปาที่ให้บริการในโรงแรมหรือรีสอร์ท (Hotel and Resort Spa)

3. สปาที่เป็นบริการเฉพาะ (Destination Spa)

4. สปาทางการแพทย์ (Medical Spa)

3. องค์ประกอบสำคัญของสปาที่สำคัญ 5 ส่วน คือ

1. รูป ธุรกิจสปามักเน้นความสดชื่นจากธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำพุร้อน มุมสงบของทะเล ป่าเขา หรือการตกแต่งสถานบริการด้วยสีส้มของธรรมชาติ

2. รส การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อการลดมลพิษในร่างกาย มีการนำอาหารและเครื่องดื่มที่มาจากธรรมชาติ ใช้ศาสตร์ว่าด้วยการโภชนาการเพื่อให้คำแนะนำเรื่องอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ให้บริการมีปัญหาในด้านสุขภาพ เช่น มีโรคประจำตัวที่ต้องรักษา พักฟื้นระยะยาว

3. กลิ่นหอม ใช้หลักของสुकนธบำบัด (Aromatherapy) ในการบำบัด เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ที่จะกระตุ้นให้คนแสดงความรู้สึกและสงบสุข ช่วยบรรเทาอาการไม่สบายต่างๆด้วยกลิ่นหอมของดอกไม้ (flower essence)

4. เสียง วัฒนธรรมโบราณเชื่อว่าเสียงมีพลังบำบัดโรค นำเสียงมาใช้ในการรักษาโรค มีการนำอุปกรณ์คลื่นเสียง (อุลตราซาวด์) มาใช้ในแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาลแผนปัจจุบันสมัยใหม่มากมาย เปิดโอกาสแก่ผู้คนที่หลบหนีจากเสียงรบกวน มาเสาะแสวงหาความสงบในสปาเพื่อ ผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ

5. สัมผัส การนวด (massage) เป็นวิธีบำบัดโดยใช้สัมผัส ให้ความใส่ใจต่อองค์ประกอบของความเป็นมนุษย์แบบองค์รวม คือทั้งร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ เสริมพลังกาย พลังใจ ช่วยปรับปรุงระบบไหลเวียนโลหิต กล้ามเนื้อ ระบบประสาท ช่วยร่างกายสลายอาหาร กำจัดของเสีย บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดคอ ผ่อนคลายอาการเกร็งของกล้ามเนื้อในนักกีฬา นักเดินร่ำ หรือในผู้ที่ทำงานหนัก

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้มแข็ง

David Clutterbuck and Susan Kemaghan (1994: 209 อ้างใน ศรีปริยญา รุปรุ กระจ่าง, 2544) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งมีสาระด้านบริบท คุณค่า กระบวนการ และผลลัพธ์ ซึ่ง Stuart Rees (1991: 86-98) แบ่งระดับการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งความเข้มแข็งเป็น 3 ประการ คือ 1) ระดับบุคคล เป็นการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งความเข้มแข็งในกระบวนการทางจิตวิทยา 2) ระดับองค์กรภายใน เป็นการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพื่อเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งรวม 3) ระดับเหนือกว่าองค์กร เป็นระดับที่ระบบสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งด้านองค์กร คือ สามารถมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อม

การเชื่อมโยงของการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งในระดับต่างๆ ซึ่งให้เห็นลักษณะของสังคมร่วมกันจัดองค์กรที่มีพลัง เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายระดับระบบ (System – level goals) คือ สมาชิกแต่ละบุคคลรวมเป็นองค์กรและสร้างเป็นระบบ ซึ่ง David M. Fetterman et al., Editors. (1972: 12) ได้กล่าวถึง การเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งระดับมหภาค หมายถึง กระบวนการเพิ่มหรือการมีส่วนร่วมพลังทางการเมือง และระดับจุลภาค หมายถึง การสร้างความรู้สึกร่วมกันของบุคคลให้เกิดความรู้สึกร่วมกันว่าตนเองมีพลังความเข้มแข็งหรือสามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ได้ โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานของตนเอง

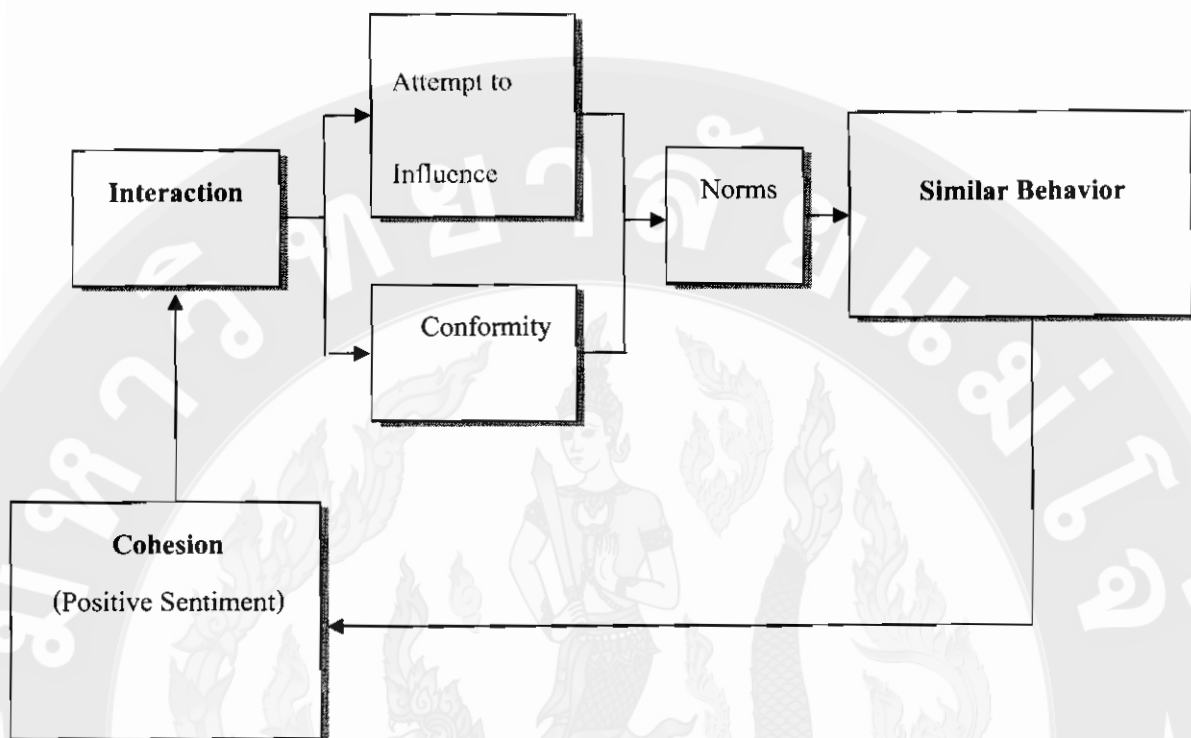
ขั้นตอนการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งความเข้มแข็ง

ศรีปริยญา รุปรุกระจ่าง (2544) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งว่า ในทางปฏิบัติได้ถูกใช้ทั้งแนวคิดและเทคนิค ซึ่งทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาและสามารถประยุกต์ใช้ในหลายๆ ทาง อาทิเช่น De Hoyos, G and Jensen, C (1985: 14) ได้ให้ทัศนะว่าบุคคลที่ทำงานด้านสังคม ส่วนใหญ่มีความสนใจต่อวิธีการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งความเข้มแข็งใหม่ๆ โดย Leonard (1975: 48) ได้อธิบายอย่างชัดเจน มีความเห็นสอดคล้องกับการพัฒนาการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งความเข้มแข็งว่ามีเป้าหมายพื้นฐานทางจิตใจ นำมาใช้เปลี่ยนแปลงองค์กร

ขบวนการของการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็ง อาจใช้เวลาตลอดช่วงชีวิต หรืออาจปรากฏในระยะเวลาสั้นๆ ในรูปแบบของประสบการณ์ด้านการศึกษา หรือการเมือง ซึ่งใช้เวลาเพียงไม่นาน ขบวนการนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ดังนั้น การประเมินขบวนการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งนี้จะต้องทำหลายๆ วิธีในช่วงเวลาต่างๆ กัน Rees (1988: 8) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) เข้าใจประเด็นปัญหา 2) ประเมินค่าตนเองและความรู้ 3) การวิเคราะห์ปัญหา 4) พัฒนาความรู้ด้านการเมือง 5) พัฒนาแนวการตัดสินใจ 6) ฝึกประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 7) การเรียนรู้และการใช้ “ภาษา” 8)ต่อต้านการกลับไปสู่สถานะไร้ซึ่งอำนาจ 9) พัฒนาการปฏิบัติและทักษะด้านการเมือง และ 10) ประเมินผล

ความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกองค์กรชุมชน (Member's Solidarity)

กลุ่มหรือชุมชนใดๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างกันในคุณสมบัติหลายๆ ประการ แต่สามารถรวมกันเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งได้หากมีความสามัคคี ดังนั้น นอกเหนือจากปัจจัยด้านการเงิน ความรู้ที่ได้กล่าวมาแล้ว ปัจจัยความสามัคคีหรือความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกชุมชนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี (Stephen, W. 1978) แต่อย่างไรก็ตามความเป็นปึกแผ่นของสมาชิก อาจพิจารณาได้จากการแบ่งงานกันทำเป็นอย่างดี การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ การร่วมมือกันแก้ปัญหา การไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นต้น

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกกับพฤติกรรมที่แสดงออก

ที่มา : Stephen, W. (1978:111)

แผนภาพ 1 โดย Stephen Wilson(1978) ได้แสดงให้เห็นว่าความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมากของกลุ่ม โดยอาศัยแนวคิดเดิมของ Homans, G. C.(1950) ที่ว่าความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกกลุ่ม(Cohesion) เป็นภาวะของจิตใจทางบวก ซึ่งส่งผลทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกกลุ่ม ในระหว่างที่เกิดปฏิสัมพันธ์กันนี้กลุ่มของตนก็พยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือกลุ่มอื่นๆ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเหมือนกันไปในทิศทางเดียวกัน (Conformity) จนเกิดแบบแผนการปฏิบัติแบบเดียวกัน (Norms) และส่งผลต่อการปฏิบัติที่เหมือนกันตามมา ผลจากการปฏิบัติที่เหมือนกันนี้ส่งผลกลับไปยังความเป็น ปึกแผ่นของสมาชิกกลุ่มอีก คือ ทำให้กลุ่มเกิดความปึกแผ่นมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อบทบาทในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนที่ดีต่อไป

การเรียนรู้ปัญหาและการแก้ปัญหาของสมาชิก (Problem Learning and Solving)

การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามทางที่ถูกต้อง และดีกว่าเดิม บุคคลจะเรียนรู้ย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม และได้สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ทักษะของการเรียนรู้เป็นกระบวนการ โดยบุคคลเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมกระทำ โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง
- 2) ทักษะของการเรียนรู้ที่แท้จริงจะมีได้เมื่อผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์หรือได้รับสิ่งที่ตนต้องการ
- 3) ทักษะของการเรียนรู้เก่าหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ขึ้น โดยเฉพาะกับประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วนั้น เป็นหลักสำคัญของการเรียนรู้ทุกชนิด
- 4) ทักษะของการเรียนรู้ทัศนคติใหม่ๆ เป็นเรื่องของบุคคลแต่ละคนที่จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลจะเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้สึก ความคิดเห็น และการกระทำของตนเองโดยได้ลงมือปฏิบัติจริงๆ (สุขา และสุรางค์ จันทร์อม, 2522: 6)

ดังนั้นการเรียนรู้ปัญหาและการแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจ เพราะจะทำให้การดำเนินงานที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น

การพึ่งตนเองของกลุ่ม (Self Reliance)

การพึ่งตนเอง ในลักษณะปัจเจกบุคคล หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยปัจเจกบุคคลหรือครัวเรือน เพื่อบรรลุถึงหลักการพึ่งตนเองได้

ส่วนลักษณะกลุ่ม การพึ่งตนเอง หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดระบบ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Self Fulfillment) ด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเองโดยการร่วมมือของคนอื่นๆ ที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน และมีอิสระในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2537: 95-101) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ในชุมชน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาจะต้องเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันและกัน ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมที่จะทำมากพอ เรียกว่า ชุมชน คือ ชีวิตของหมู่บ้าน 2) ต้องมีจิตสำนึกการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในระดับผู้นำชาวบ้านและชาวบ้านทุกคนมีเอกลักษณ์อิสรภาพ สามารถกำหนดชะตากรรมของชุมชน โดยการกำหนดเป้าหมายของการกระทำเป็นแผนชุมชน 3) จิตสำนึกต้องมี

การถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหนุ่มสาวของหมู่บ้าน (Organic Intellectual) 4) ต้องมีการรวมกันในรูปแบบสหพันธ์ คือ พัฒนาให้เป็นเขตและก่อให้เกิดเครือข่ายของหมู่บ้าน ติดต่อกับภายนอกสหพันธ์ 5) การประสานวัฒนธรรม กิจกรรมของชาวบ้านควรประสานกับกลุ่มอื่นๆ ในสังคม 6) ชุมชนควรมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมธรรมชาติ การพึ่งตนเองของชุมชนควรเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่เกิดมลพิษ และมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับการวิจัยครั้งนี้การพึ่งพาตนเองอาจเป็นการใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น สมุนไพร มาทำการสปาและรักษาอาการเจ็บป่วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ความหมายของการฝึกอบรม

มีผู้ให้คำนิยามความหมายของการฝึกอบรมไว้อย่างมากมาย ขึ้นอยู่กับว่ามองการฝึกอบรมจากแนวคิด (Approach) ใด เช่น เมื่อมองการฝึกอบรม ในฐานะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตามนโยบายของรัฐ "การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อช่วยให้ข้าราชการมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ และเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างข้าราชการในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร" หรือ

การฝึกอบรม คือ " การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ..ไม่ว่าการฝึกอบรม จะมีขึ้นที่ใดก็ตามวัตถุประสงค์ก็จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปขององค์กร"

ในระยะหลัง เรามักจะมองการฝึกอบรมในเชิงของกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันสืบเนื่องมาจากเรียนรู้ การฝึกอบรมจึงหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น

การฝึกอบรม คือ " กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความชำนาญ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จะเห็นได้ว่า ความหมายของการฝึกอบรมมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาจากแนวคิด (Approach) ใดที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม ทั้งนี้ มีแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมดังต่อไปนี้

จากความหมายของการพัฒนาบุคคลดังกล่าวข้างต้น ทำให้เข้าใจได้ทันทีว่าการฝึกอบรมเป็นเพียงวิธีการหนึ่ง หรือ ส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลเท่านั้น เพราะการพัฒนาบุคคลเป็นเรื่องซึ่งมีจุดประสงค์และแนวคิดกว้างขวางกว่าการฝึกอบรม ดังที่มีผู้นิยามว่า การฝึกอบรม คือ " การพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ต้องการ " [6]

นอกจากนั้น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้น เป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพ ของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรมอาจเป็น เรื่องที่ตรงกับความต้องการ ของตัวบุคคลนั้นหรือไม่ก็ได้ แต่จะเป็นเรื่องที่มีมุ่งเน้นให้ตรงกับงานที่กำลังปฏิบัติอยู่หรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ การฝึกอบรม จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ซึ่งสามารถประเมินผลได้จากการปฏิบัติงาน หรือผลงาน (Performance) หลังจากได้รับการฝึกอบรม ในขณะที่การศึกษา เป็นเรื่องระยะยาว และอาจประเมินไม่ได้ในทันที

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน

สำหรับปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ต้นทุนทางสังคม การมีเครือข่าย ภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม ทรัพยากรของกลุ่ม และกลไกและกระบวนการจัดการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นทุนทางสังคม

สุรชัย กังวล(2552) กล่าวว่า ต้นทุนทางสังคม หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนหรือเครือข่ายชุมชนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อการดำรงชีวิตและการดำรงอยู่ของชุมชน ต้นทุนทางสังคมถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่งสำหรับการดำรงชีวิตของบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ ในชุมชนต่าง ๆ จะมีต้นทุนทางสังคมซึ่งมีขนาดและแบบแผนความร่วมมือที่แตกต่างกันไปได้หลายรูปแบบ แต่โดยทั่วไปแล้วก็จะเป็นการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เพื่อร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น การช่วยเหลือแรงงานในการผลิต การสร้างที่อยู่อาศัย การจัดการผลผลิต การรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน การช่วยเหลือกันเมื่อต้องเผชิญภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ การช่วยเหลือกันเมื่อเจ็บป่วย

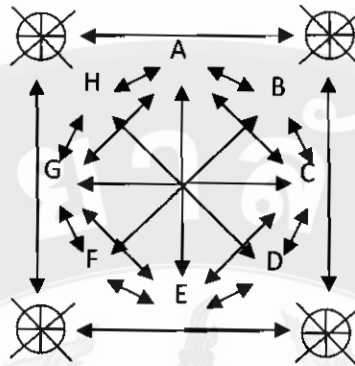
ตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ของต้นทุนทางสังคม เช่น จำนวนคนที่เข้าเป็นสมาชิก สุขภาพของสมาชิก การศึกษาของสมาชิก และการได้รับข้อมูลข่าวสารของสมาชิก เป็นต้น (วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์, 2548: อ้างใน สุรชัย กังวล, 2552)

ด้านการศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม และประสบการณ์ ในการบริหารจัดการองค์กรชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานใดก็ตามถ้าสมาชิกกลุ่มมีความรู้สูง สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อยู่ตลอดเวลา จะทำให้สามารถทราบแนวทาง แก้ไขปัญหาและการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในการดำเนินกิจกรรมมากกว่า เช่น การรู้จักนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาของบุคคลนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรชุมชน ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขององค์กร คมสัน หุตะแพทย์ (2535: 12) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการและเครื่องมืออันสำคัญมากอันหนึ่ง ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในทุกสาขา การสื่อสารที่ดีย่อมทำให้งานพัฒนาชุมชน บรรลุผลได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เพราะการสื่อสารเป็นวิธีการที่จะให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสร้างทัศนคติใหม่ๆ โน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่ปฏิบัติการในชุมชน เพื่อการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและชุมชนให้ดีขึ้น

2) การมีเครือข่าย

เอกกมล อ่อนศรี (2544) กล่าวถึงเครือข่ายชุมชนว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานงานบุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีระยะเวลายาวนานพอสมควรที่สามารถที่จะช่วยเหลือในยามมีปัญหา โดยมี การจัดรูปหรือจัดระเบียบ โครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตนเองของคนหรือองค์กร นั้น โดยเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงที่อาจเป็นรูปของการรวมตัวแบบหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างชัดเจน เครือข่ายความร่วมมือเป็นไปได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กร และสถาบัน อาจมีขอบข่ายและขนาดตั้งแต่ เล็กๆ ภายในชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศและระหว่างประเทศ

ภาพที่ 2 เครื่องข่ายที่มีองค์กรกลาง โดยแต่ละองค์กรสมาชิกมีการติดต่อซึ่งกันและกัน โดยองค์กรกลางเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

การมีเครือข่ายชุมชนได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่าหมู่บ้านหรือชุมชนใดมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ จะมีแนวโน้มที่ทำให้หมู่บ้านหรือชุมชนนั้นเข้มแข็งมากขึ้น

การพัฒนาเครือข่ายเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชน

ด้วยลักษณะพื้นฐานขององค์กรชุมชน ที่เป็นการผสมผสานขององค์ความรู้หลากหลาย เพื่อความเที่ยงตรงในการบำบัด และพัฒนากระบวนการต่างๆ ให้มีความก้าวหน้า ประชากรส่วนใหญ่เข้าถึงได้ ทำให้องค์กรชุมชนต้องประสานงานผ่านเครือข่ายต่างๆ ดังนี้

1. เครือข่ายทางด้านวิชาการ สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างการถ่วงดุล การจัดทำมาตรฐาน และการเผยแพร่องค์ความรู้ทั้งหมดที่ใช้ในการอนุรักษ์
2. เครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชน ในช่วงเวลาที่มีการปรับเปลี่ยนสูงผู้ประกอบการต้องการความคิดเห็น ผู้เข้าใจปัญหา การหาทางออก หลายเรื่องวางใจบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ ด้วยเหตุผลหลายอย่าง การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนเดียวกันหรือสัมพันธ์กันนับเป็นความจำเป็น
3. เครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชน ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ เป็นอีกเครือข่ายหนึ่งที่ต้องมีการสร้างและประสานงานอย่างใกล้ชิด โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาธุรกิจที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนเป็นสำคัญ และในขณะเดียวกันต้องเอื้อต่อการพัฒนาธุรกิจด้วย

4. เครือข่ายระหว่างหน่วยงานสนับสนุน ที่จะต้องเน้นการประสานงานซึ่งกันและกัน โดยยึดความเข้าใจในจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง พอเพียง ทันเวลา

5. เครือข่ายอื่นๆ ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ

3. ภาวะผู้นำ

ความหมายของคำว่า ผู้นำ (Leader) และ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) ไว้อย่างหลากหลาย เช่น สมพันธ์ เตชะอธิก (2537 อ้างใน สุรัชย์ วัจกุล, 2552) กล่าวถึงผู้นำ (Leader) ว่าเป็นผู้ที่กุมความอยู่รอดขององค์กรชาวบ้าน ผู้นำที่ได้รับการยอมรับต้องมีบารมี มีความสามัคคี ปฏิบัติดี มีความสามารถและคิดถึงส่วนรวม จึงจะนำองค์กรชาวบ้านให้ประสบความสำเร็จและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชาวบ้าน สุนันทา เกาหนันท์ (2548: 12) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม (Leader) ว่าผู้นำมีความสำคัญต่อกลุ่มและองค์กร เพราะมีส่วนต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการทำงานแต่ละองค์กรจะมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำไม่เป็นทางการ ผู้นำที่เป็นทางการ หมายถึง ผู้นำที่มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งระบุไว้ใน โครงสร้างขององค์กร ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง ผู้นำที่มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ที่ไม่มีปรากฏในผังแสดงโครงสร้าง แต่บทบาทของผู้นำทั้งสองกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร วิรัช สงวนวงษ์วาน (2547: 205) กล่าวถึง ผู้นำ (Leader) หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่นและสามารถใช้ศิลปะจูงใจให้ผู้อื่นคิดตามหรือปฏิบัติตาม และศิริวรรณ เจริญรัตน์และคณะ (2545: 277) ให้ความหมายคำว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง เป็นบุคคลซึ่งมีผู้ตามและมีอิทธิพลที่จะทำให้ผู้ตามช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์และบรรลุวัตถุประสงค์นั้น หรือเป็นบุคคลที่ทำให้้องค์การประสบความสำเร็จและบรรลุผลสำเร็จโดยใช้อิทธิพลจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผน และรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์กร

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549: 116) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) ว่า หมายถึง ทั้งตัวคนที่จะเป็นผู้นำและบทบาทของผู้นำ ตัวคนที่จะเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ความสามารถ มีความดี บุคลิกดี พุทธิ เข้ากับคนอื่นได้ดี ผู้นำจะเป็นผู้ที่สามารถชักนำให้คนเข้ามาทำงานได้

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเอาทฤษฎีภาวะผู้นำ (สมคิด บางโม, 2548: อ้างใน สุรชัย วัจกุล, 2552) มาใช้สำหรับเป็นแนวทางวิเคราะห์และเชื่อมโยง ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจของศาสตร์ของการบริหารจัดการ แล้วนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทฤษฎีผู้นำมี 4 ทฤษฎี สามารถสรุปเนื้อหาแต่ละทฤษฎีได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory) พื้นฐานของทฤษฎีนี้เชื่อว่า ภาวะผู้นำที่ดีขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม บุคลิกภาพ และคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล เป็นสำคัญ เช่น รูปร่าง สติปัญญา อุปนิสัยใจคอ สุขุมเยือกเย็น เป็นต้น

2. ทฤษฎีผลกระทบระหว่างบุคคลและสถานการณ์ (Personal and Situation Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่า คุณลักษณะของผู้นำจะต้องมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ จึงจะทำให้เกิดภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ความเชื่อนี้คือ ลักษณะของสถานการณ์ใดๆ ก็ตามจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่จำเป็นต่อความสำเร็จของภาวะผู้นำ

3. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction and Expectation Theory) แนวความคิดของทฤษฎีนี้เน้นเรื่องกลุ่มบุคคลเป็นสำคัญ ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าภาวะผู้นำเกิดจากพฤติกรรมของกลุ่ม และความคาดหวังของกลุ่มที่เชื่อว่าบุคคลใดจะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้ดีที่สุด สมาชิกคนหนึ่งคนใดของกลุ่มอาจจะเป็นผู้นำได้ หากบุคคลนั้นมีลักษณะเหมาะสมเป็นผู้ริเริ่มบทบาทผู้นำกลุ่ม และบทบาทเหล่านั้นย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วย

4. ทฤษฎี 3 ปัจจัย (Three of Leadership Theory) ความต้องการแบบของพฤติกรรมและเป้าหมายของกลุ่มผู้ตาม ประกอบกับลักษณะของสถานการณ์จะก่อให้เกิดเค้าโครงหรือกรอบของพฤติกรรมของผู้นำที่จะต้องนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการรับรู้ของผู้นำเกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าวจะต้องไปสัมพันธ์กับความต้องการแบบพฤติกรรมและเป้าหมายของผู้นำเอง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดว่าปัจจัยสามอย่าง คือ (1) สถานการณ์ (2) ความคาดหวังของผู้ตาม และ (3) แรงจูงใจ จะผสมผสานกันได้ดีเพียงใด ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดภาวะของผู้นำ

บทบาทของผู้นำ

ธงชัย สภานุชาติ (2542, อ้างใน สุรชัย วัจกุล, 2552) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ ดังนี้

- (1) กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรที่ระบุถึงพันธะขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทุ่มเทพลังทั้งหมดให้กับภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร
- (2) สร้างวัฒนธรรมขององค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร
- (3) สร้างพลัง (ขวัญ กำลังใจ ความสามารถ) ให้กับบุคลากร
- (4) นำองค์กรให้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และเข้าได้กับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

Alvin W. Gouldner (อ้างในอ้างใน สุรชัย วัจวล, 2552) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นผู้นำไว้ว่า ผู้นำจะประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลที่ได้กระทำทุกอย่างเพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นตามเป้าหมายของงานที่ได้กำหนดเอาไว้
2. ผู้นำ คือ บุคคลที่จะต้องช่วยผู้ให้บุคคลอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงาน

ผู้นำ คือ บุคคลที่มีสถานภาพเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นหัวหน้าที่ทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วมกระทำการกิจกรรมเดียวกัน

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมได้มีผู้ที่ให้ความหมายไว้หลายท่าน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 4) ให้คำว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วม ในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

John M. Cohen และ Normen T. Uphoff (อ้างใน สุรชัย กังวล, 2552) ให้ความหมายว่า ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้น ๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดการพิจารณาการตัดสินใจ การปฏิบัติ และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญา

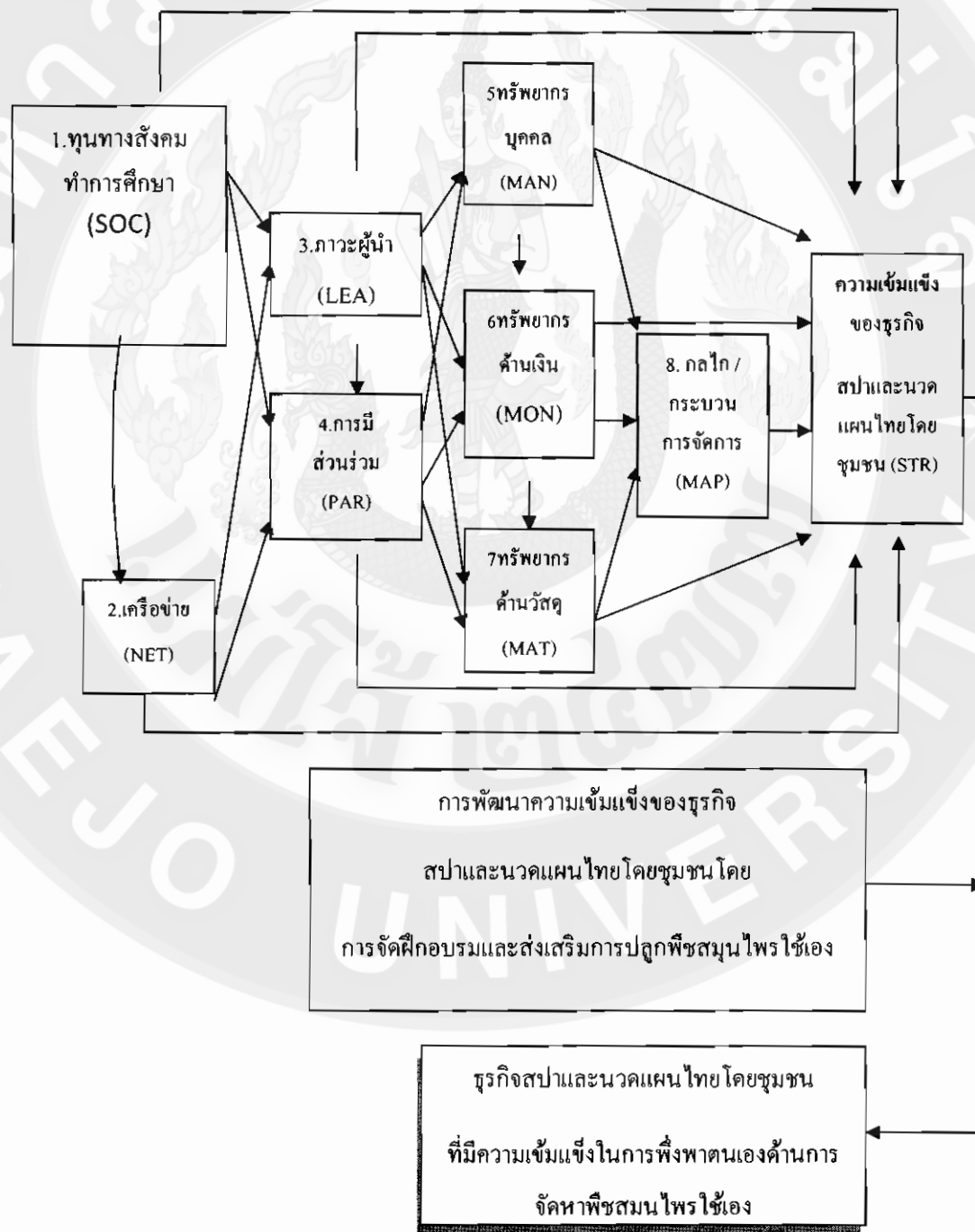
การพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน และขณะเดียวกันต้องรับความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง วิวัฒน์ชัย บุญญนุพงศ์, (อ้างใน สุรชัย กังวล, 2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไป หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จะต้องได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการแท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับผลประโยชน์เสมอหน้ากัน สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชน กลุ่มบุคคลได้เข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกันทางด้านจิตใจและอารมณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง ร่วมช่วยวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกวิธีการและทำการวางแผนในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุผลหรือประโยชน์ของชุมชน

5. ปัจจัยด้านทรัพยากร

ทรัพยากรแปลความหมายตามตัวอักษรหมายถึงที่มาแห่งทรัพย์ แบ่งเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น สำหรับในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวถึงทรัพยากรใน 3 ด้าน คือ มนุษย์หรือสมาชิกกลุ่ม การเงิน และวัสดุอุปกรณ์

จากการทบทวนวรรณกรรมได้กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย
(Conceptual Framework of Research)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการถึงความเข้มแข็ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็ง และการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เองเพื่อใช้สำหรับธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวกับธุรกิจธุรกิจสปาและนวดแผนไทยของเอกชน และเป็นแหล่งหารายได้ของคนในชุมชนนอกจากนี้ยังช่วยลดภาระคนไข้จากโรงพยาบาลของรัฐที่มีมากอยู่ในขณะนี้

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดในการตั้งสมมติฐานจากการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านทุนทางสังคม เครือข่าย ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ทรัพยากรบุคคล การเงิน วัสดุ และ กลไกการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน